EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.3.12.
COM(2020) 97 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

AZ EBB EURÓPAI UNIÓS KÖLTSÉGVETÉSI GARANCIA MELLETT VÉGZETT 2018. ÉVI KÜLSŐ TEVÉKENYSÉGÉRŐL

1. BEVEZETÉS

Az Európai Beruházási Bank (EBB) külső hitelezési megbízatása fontos eszköz, amellyel az Európai Unió a partnerországokban végrehajtott beruházásokat támogatja. Egy uniós költségvetési forrásokból származó garancián alapul, amelyet az Európai Bizottság biztosít az EBB számára, hogy a bank növelni tudja az EU-n kívüli hitelezését, támogatva az uniós szakpolitikákat. Az uniós garancia olyan meghatározott eseteket fedez, amikor a hitelfelvevők nem fizetik vissza a finanszírozást, amellyel az EBB-nek tartoznak. Ily módon az EBB az uniós garancia révén nagyobb beruházási kockázatot képes viselni. A külső hitelezési megbízatás jogalapja a 466/2014/EU határozat (a továbbiakban: a külső hitelezési megbízatásról szóló határozat)[1], amely legutóbb 2018-ban módosult.[2] Abban az esetben, ha az EBB lehívja az uniós garanciát, a fizetéseket a külső fellépésekre vonatkozó garanciaalapból teljesítik.[3]

A külső hitelezési megbízatás az előcsatlakozási támogatásban részesülő országokban, a keleti és déli szomszédságban, Ázsiában, Latin-Amerikában és Dél-Afrikában támogatja az EBB tevékenységét, és jelenleg összesen 64 ország jogosult az igénybevételére. A jelenlegi külső hitelezési megbízatási időszakban (2014–2020) az uniós költségvetés az EBB finanszírozási műveleteit 32,3 milliárd EUR összeghatárig garantálja, azzal a kötelezettségvállalással, hogy a garantált portfólióban felmerülő veszteségek első 65 %-át fedezi. A külső hitelezési megbízatásról szóló határozat a különféle földrajzi régiókra és alrégiókra vonatkozó felső összeghatárokat állapít meg.

A Bizottság nemrégiben közzétette a külső hitelezési megbízatás 2014 közepétől 2018 végéig tartó időszaki végrehajtásának átfogó értékelését.[4]

Ez az éves jelentés alapvető áttekintést nyújt 2018-ban az EBB által az uniós garancia keretében végzett tevékenységekről.[5] Összegzi továbbá az EBB által az uniós garancia nélkül (azaz „saját kockázatára") végzett tevékenységeket, hogy teljesebb képet nyújtson az EBB által a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban folytatott tevékenységről.[6]

---

1 Az Európai Parlament és a Tanács 466/2014/EU határozata (2014. április 16.) az Unión kívüli beruházási projekteket támogató finanszírozási műveletek veszteségeinek fedezésére az Európai Beruházási Banknak nyújtott uniós garanciáról (HL L 135., 2014.5.8., 1. o.).

2 A 2018. március 14-i (EU) 2018/412 módosító határozat (HL L 76., 2018.3.19., 30. o.).

3 A Tanács 2009/480/EK, Euratom rendelete (2009. május 25.) a külső fellépésekre vonatkozó garanciaalap létrehozásáról (kodifikált változat) (HL L 145., 2009.6.10., 10. o.), amelyet utoljára a 2018. március 14-i (EU) 2018/409 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosított.

4 SWD(2019) 333 final és kapcsolódó dokumentumok, amelyek a következő címen érhetők el: https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en.

5 E jelentés a külső hitelezési megbízatásról szóló határozat 11. cikkében meghatározott követelményekkel összhangban készült.

6 Az EBB a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban jelenleg négy saját kockázatú eszközzel rendelkezik, amelyek a következők: az előcsatlakozási eszköz, a szomszédságfinanszírozási eszköz, az éghajlat-politikai és környezetvédelmi eszköz, valamint a stratégiai projektek eszköze. Az utóbbi két eszköz kiterjed afrikai, karibi és csendes-óceáni országokra, valamint az uniós tagállamok tengerentúli országaira és területeire is.

2. A LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK

Az EBB 2018-ban összesen 5,8 milliárd EUR értékben írt alá finanszírozási műveleteket a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban.[7] Ezen belül több mint 4,46 milliárd EUR összegű EBB-műveletet uniós garancia fed (azaz e műveletek a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartoznak), amely közel 50 hitelszerződést érint. A fennmaradó műveleteket az EBB saját kockázatú eszközeiből finanszírozzák.

2017-hez képest, amikor a külső hitelezési megbízatás keretében csak 3,2 milliárd EUR összegben írtak alá műveleteket, a 2018-as összegek láthatóan magasabbak. Ezzel szemben az EBB saját kockázatú műveletei a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó országokban a 2017-es 2,3 milliárd EUR-ról 2018-ban 1,4 milliárd EUR-ra csökkentek.[8]

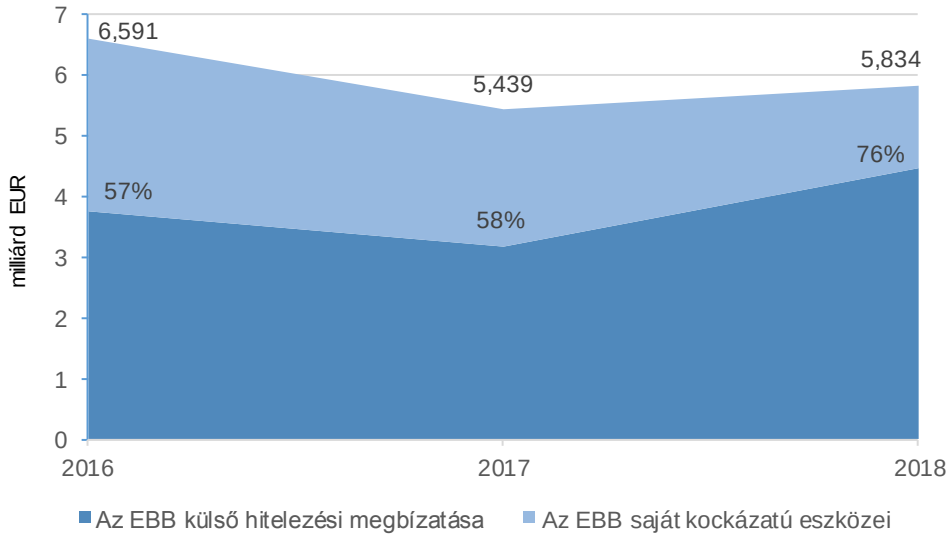
A 1. diagram a hitelezés külső hitelezési megbízatás alatti alakulását és a saját kockázatú eszközök 2016 és 2018 közötti változását mutatja be (aláírt összegek, a törölt összegek nélkül). Az időszak folyamán az e régiókba irányuló EBB-finanszírozás átlagosan 64 %-át nyújtották uniós garancia mellett.[9]

[7] Ezen túlmenően két, a 2005–2006-os időszakban aláírt műveletet 2018 folyamán átcsoportosítottak a 2014–2020-as külső hitelezési megbízatásba, melyek összege együttesen 150 millió EUR. E két művelet nem szerepel az ezen éves jelentésben ismertetett, 2018-ban aláírt műveletekre vonatkozó áttekintésekben, de a külső hitelezési megbízatás összesített felhasználási arányának áttekintése (a 3.2. szakasz 2. táblázata) e műveleteket is figyelembe veszi.

[8] A 2018-ban az külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban az EBB saját kockázatú műveleteinek összegében beállt csökkenés főként a törökországi EBB-tevékenységek lelassulásának tudható be, valamint az éghajlat-politikai fellépéssel összefüggő ázsiai, közép-ázsiai és latin-amerikai projektekkel magyarázható, amelyek száma ugyan nagyobb, ám a méretüket tekintve kisebbek.

[9] A korábbi jelentésekben közzétett összegekhez képest mutatkozó eltérések egyes szerződések törlésére vezethetők vissza. A 2018 folyamán a korábbi megbízatásokból a 2014–2020-as időszaki külső hitelezési megbízatásba átcsoportosított két művelet nem szerepel a diagramban.

1. diagram: Az EBB hitelezési volumenének éves alakulása a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban

Az uniós garancia jellege a külső hitelezési megbízatásról szóló határozattal összhangban a kérdéses EBB finanszírozási művelettől függően eltérő:

- A közszektorbeli partnerekkel bonyolított finanszírozási ügyletekhez (jellemzően infrastrukturális fejlesztésekhez), valamint az állami garanciát igénybe vevő bankok vagy vállalatok számára nyújtott EBB-hitelekhez és a gazdasági reziliencia fokozására ir+ányuló kezdeményezéshez tartozó magánszektorbeli hitelezési megbízatás keretében lebonyolított finanszírozási műveletekhez átfogó – a működési és politikai kockázatra egyaránt kiterjedő – garanciát biztosítanak, amelyet a külső hitelezési megbízatás 2018-as félidős felülvizsgálatát követően hoztak létre.[10] Az átfogó uniós garancia a külső hitelezési megbízatás keretében aláírt finanszírozási műveletek közel 95 %-át fedte le, ami 4,2 milliárd EUR-nak felelt meg.
- Az egyéb magánszektorbeli műveletekhez korlátozottabb fedezetet nyújtó *politikai kockázati garanciát* biztosítanak.[11] Ez 2018-ban 242 millió EUR összegű finanszírozási műveletre terjedt ki.

A 2014 és 2020 közötti külső hitelezési megbízatás keretében teljesített összesített kifizetés a 2016. évi 18 %-hoz és a 2017. évi 25 %-hoz képest 2018 végén elérte a nettó aláírt összeg 33 %-át. Az EBB-finanszírozás kifizetésére különösen az infrastrukturális projektek esetében fokozatosan, több év alatt kerül sor.[12]

[10] Az átfogó uniós garancia lehetővé teszi az EBB számára, hogy elengedje azt a kockázati felárat, amelyet máskülönben bele kellene építenie az általa felszámított kamatlábba. Következésképpen a partnerországok vagy intézményeik/vállalataik lényegesen kisebb költséggel vehetnek fel hitelt az EBB-től. A részletes elemzést lásd: SWD(2019) 333, 10–11., 21. és 33–37. o.

[11] A politikai kockázati garancia az elmaradt devizaátutalás, a kisajátítás, a háború vagy polgári zavargások, valamint a szerződésszegés esetén az igazságszolgáltatás megtagadása miatti nemfizetést fedezi, és nem mutatkozik meg az EBB által beárazott kockázat csökkenésében.

[12] A kifizetésekkel kapcsolatban részletesebb elemzés olvasható a nemrégiben készült bizottsági szolgálati értékelésben: SWD(2019) 333, 28–30. o.

3. FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK

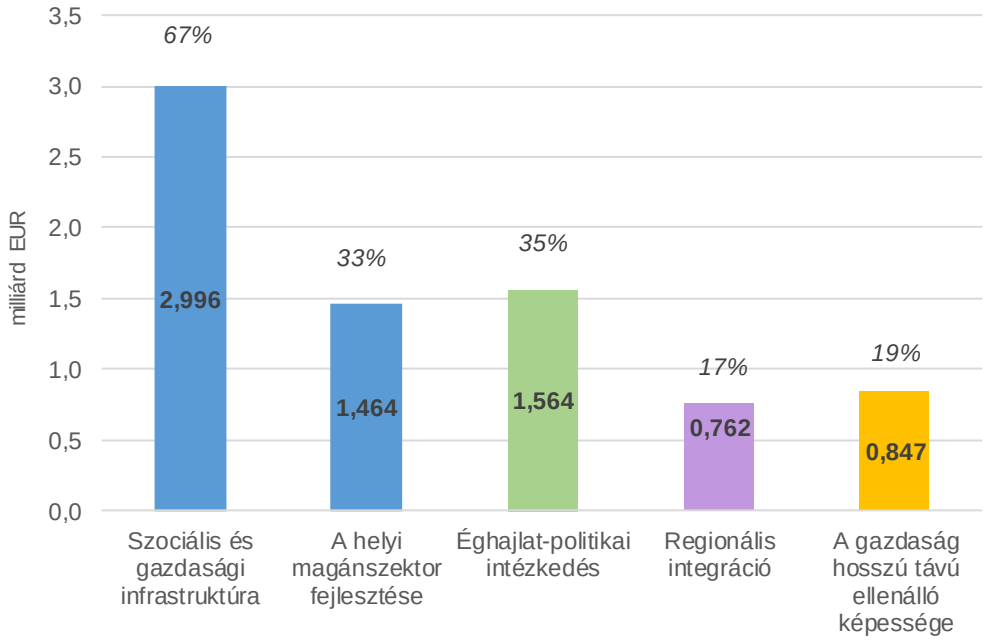
3.1. AZ EBB ÚJ FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEINEK ÁTTEKINTÉSE CÉLKITŰZÉSEK SZERINT

A külső hitelezési megbízatás keretében végrehajtott minden művelet a két „vertikális” célkitűzés megvalósításához – azaz a) a helyi magánszektor fejlesztéséhez vagy b) a szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztéséhez – járul hozzá. Ezenfelül ugyanaz a művelet hozzájárulhat a „horizontális” éghajlat-politikai, regionális integrációs és hosszú távú gazdasági rezilienciára vonatkozó célkitűzésekhez is.[13]

A külső hitelezési megbízatás keretében 2018-ban aláírt EBB-befektetések teljes összege 4,46 milliárd EUR-t tett ki. Ennek kétharmada (3 milliárd EUR) a szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztését fogja szolgálni. A fennmaradó egyharmad a helyi magánszektor fejlesztését fogja támogatni, elsősorban a kkv-k finanszírozáshoz való hozzáférésének javítása révén.

A külső hitelezési megbízatás keretében 2018-ban aláírt ugyanezen teljes összeg 35 %-a az éghajlat-politikai célkitűzéshez járul majd hozzá, 17 %-a a regionális integrációt fogja támogatni, 19 %-a pedig a hosszú távú gazdasági rezilienciára vonatkozó célkitűzéshez fog hozzájárulni (lásd a 2. diagramot).

2. diagram: Hozzájárulás a külső hitelezési megbízatás célkitűzéseihez (milliárd EUR)

Megjegyzés: Ugyanaz a projekt a külső hitelezési megbízatásban szereplő több célkitűzéshez is hozzájárulhat. Az éghajlat-politikára, a regionális integrációra és a hosszú távú gazdasági rezilienciára vonatkozó célkitűzések

[13] A külső hitelezési megbízatásról szóló határozat 3. cikke.

horizontális célkitűzések, amelyek az összes projektre vonatkoznak, és ezért átfedésben vannak a két másik célkitűzéssel. Az év során aláírt teljes összeg a helyi magánszektor fejlesztésére, valamint a szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztésére vonatkozóan aláírt összegek együtteséből adódik.[14]

A helyi magánszektor fejlesztése, és különösen a kkv-k támogatása

2018-ban az EBB 1,72 milliárd EUR összegű, a helyi magánszektor fejlesztését támogató műveletről írt alá megállapodást, ebből 1,46 milliárd EUR összegről a külső hitelezési megbízatás keretében. E finanszírozást zömmel helyi pénzügyi közvetítők (főként bankok) számára, hitelkeret formájában nyújtották, hogy azt továbbhitelezhessék kkv-knak és közepes piaci tőkeértékű vállalatoknak. E hitelkeretek közül négynek a rendeltetése kisebb bankok elérése, mégpedig Örményországban, Libanonban, Montenegróban és Dél-Afrikában. Az EBB Jordániában is aláírt saját kockázatára egy új, mikrofinanszírozásra szolgáló hitelkeretet.

Ezenfelül az EBB magántőkealapokba is befektetett saját kockázatú eszközeinek keretében, mégpedig a Földközi-tenger déli térségében a Zöld Növekedés Alapba (*Green Growth Fund*), Latin-Amerikában pedig az Ökovállalkozások Alapba (*EcoEnterprises Fund*). Végezetül, hitelt nyújtott három libanoni ipari övezet fejlesztéséhez, valamint hiteleket nyújtott egy agrárgazdaságban és biomasszán alapuló energiatermelésben tevékenykedő ukrán vállalkozás számára.

A szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztése

A külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban a szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztéséhez hozzájáruló finanszírozási műveletek 4,12 milliárd EUR-t tettek ki az EBB által 2018-ban aláírt összegen belül, ebből pedig közel 3 milliárd EUR összegű művelet az uniós garancia keretében valósult meg. Az érintett főbb ágazatok az energia, a közlekedés és a vízügy/szennyvízkezelés voltak.

A külső hitelezési megbízatás keretében végrehajtott új infrastrukturális beruházások között szerepelt Ukrajna villamosenergia-átviteli infrastruktúrája, egy alagút a Boszporusz-csatorna alatt, egy közúti folyosó Bosznia-Hercegovinában, a vasúti járműpark korszerűsítése Bangladesben, a metróhálózat rehabilitációja Buenos Airesben, valamint több egyiptomi szennyvízkezelő létesítmény.

[14] A hosszú távú gazdasági rezilienciára vonatkozó célkitűzéshez hozzájáruló, 847 millió EUR összegű műveletek között szerepel több olyan művelet is, amelyet az EBB a Bizottság és az EBB között 2018 októberében létrejött, külső hitelezési megbízatásról szóló jelenlegi garanciamegállapodás megkötése előtt írt alá. Ezek hosszú távú gazdasági rezilienciára vonatkozó célkitűzés alá történő besorolását a 2019. április 17-i C(2019) 2901 final bizottsági határozat erősítette meg. A külső hitelezési megbízatás nemrégiben közzétett értékelésében (SWD(2019) 333) ezeket az „átmeneti műveleteket” nem vették figyelembe a statisztikai számításban. A számítás e különbsége magyarázza, hogy az értékelés 27. oldalán miért szerepel az, hogy a „2018-ban aláírt összegek [mindössze] 10 %-a járult hozzá a hosszú távú gazdasági rezilienciára vonatkozó célkitűzéshez”, miközben a jelen éves jelentés 2. diagramja szerint a rezilienciára vonatkozó célkitűzést a külső hitelezési megbízatás keretében az adott évben aláírt összegek 19 %-a fogja támogatni.

Az EBB 2018-ban saját kockázatú eszközeinek keretében például a mexikói napenergia-fejlesztéshez, Bangalore és Bogota városi közlekedéséhez, valamint a panamai és üzbegisztáni szennyvízkezelési infrastruktúrához nyújtott finanszírozást írt alá.

Az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz történő alkalmazkodás

A külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban 2018-ban aláírt hitelekből 2,5 milliárd EUR az éghajlatváltozás mérséklését és az ahhoz történő alkalmazkodást fogja támogatni; ezen belül közel 1,6 milliárd EUR hitelt az uniós garancia keretében biztosítottak.[15] 2018 végén az éghajlat-politikai célú műveletek összesített aránya a jelenlegi külső hitelezési megbízatási időszakban a nettó aláírt összegek több mint 35 %-át tette ki, és ezzel meghaladta a külső hitelezési megbízatásról szóló határozatban megállapított 25 %-os célértéket.

Az éghajlat-politikai célkitűzéshez való legnagyobb hozzájárulások az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású közlekedésre és a megújuló energiára irányuló beruházásokból származnak majd. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban továbbra is az EBB által az éghajlattal kapcsolatban nyújtott finanszírozás kevesebb mint 10 %-át teszi ki.

Regionális integráció

2018-ban az EBB 12 olyan új projektet írt alá, amelyek hozzájárulnak a regionális integrációra vonatkozó horizontális célkitűzéshez. Ezek közül a legnagyobb a transzanatóliai földgázvezeték. Az e kategóriába beleszámító egyéb műveletek a közlekedési összeköttetéseket (pl. a Niš-Dimitrovgrad vasútvonal Szerbiában) vagy a légiforgalmi irányítási rendszerek korszerűsítéseit fogják finanszírozni Szerbiában és Koszovóban.

A gazdasági reziliencia fokozására irányuló kezdeményezés (ERI)

Az EBB 2016-ban indította el a gazdasági reziliencia fokozására irányuló kezdeményezést, hogy hozzájáruljon az Európa által a migráció és a menekültek jelentette kihívásra adott válaszhoz.[16] A külső hitelezési megbízatás 2018-ban elvégzett félidős felülvizsgálatának keretében a külső hitelezési megbízatásról szóló határozatba további célkitűzésként felvették a hosszú távú gazdasági rezilienciát. Ezenfelül 1,4 milliárd EUR-t irányoztak elő a rezilienciára vonatkozó célkitűzéshez hozzájáruló közszektorbeli beruházásokra, és létrehoztak egy egyedi, 2,3 milliárd EUR összegű „ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatást” a hosszú távú gazdasági rezilienciát támogató magánszektorbeli beruházások garantálása érdekében. Az ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatás egyedi abból a szempontból, hogy átfogó garanciális fedezetet biztosít az EBB számára, lehetővé téve, hogy nagyobb kockázattal járó finanszírozási műveletekre vállalkozzon.[17]

[15] Számos esetben a projektnek csak egy része járul hozzá az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzés eléréséhez, és ezért a projekt megvalósításához nyújtott hitel teljes összegének csak egy része jelenik meg úgy, mint ami hozzájárult a célkitűzés eléréséhez.

[16] https://www.eib.org/en/projects/initiatives/resilience-initiative/index.htm

[17] Az EBB azzal díjazza az EU-t az ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatás keretében kapott költségvetési garanciáért, hogy továbbadja az EU-nak az e műveletek kapcsán beérkező, kockázattal összefüggő bevételeket.

2018 végéig az EBB 4,1 milliárd EUR összegű műveletet hagyott jóvá, amelyeket a külső hitelezési megbízatás ezen új célkitűzésére való válaszadás érdekében vettek tervbe. Ennek több mint fele hitelkeret (főként a kkv-knak való hitelezésre), mintegy 12%-a vízügyi vagy szennyvízkezeléssel kapcsolatos beruházás, mintegy 11 %-a pedig közlekedési beruházás.

3.2. AZ EBB-FINANSZÍROZÁSOK ÁTTEKINTÉSE RÉGIÓK ÉS ÁGAZATOK SZERINT

Az 1. táblázat áttekintést nyújt a 2018. évi EBB-finanszírozások volumenéről a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban, és az uniós garanciával fedezett, valamint az EBB saját kockázatára végzett műveletekre egyaránt kiterjed.

1. táblázat: Az EBB 2018-ban aláírt finanszírozási műveletei a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban (a törölt összegek nélkül)

Régió (millió EUR)	**Uniós garanciával fedezett műveletek**			**Az EBB saját kockázatú eszközei vagy harmadik felek forrásai**	**Összesen**
	Átfogó garancia	**Politikai kockázati garancia**	**Külső hitelezési megbízatás összesen**		
Előcsatlakozási támogatásban részesülő országok	1 182	60	**1 242**	230	**1 472**
Földközi-tengeri országok	1 944	20	**1 964**	60	**2 024**
Keleti szomszédság és Oroszország	470	162	**632**	–	**632**
Ázsia	205	–	**205**	600	**805**
Közép-Ázsia	–	–	**–**	200	**200**
Latin-Amerika	347	–	**347**	292	**639**
Dél-Afrika	70	–	**70**	–	**70**
Összesen	**4 218**	**242**	**4 460**	**1 382**	**5 842**

2018-ban az EBB az EU-n kívül lebonyolított 7,7 milliárd EUR összegű műveletből 5,8 milliárd EUR összegű hitelt a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban (ideértve az AKCS-országokat, a tengerentúli országokat és területeket, valamint az EFTA-államokat is) írt alá. Megközelítőleg 4,1 milliárd EUR összegű műveletet a csatlakozás előtt álló országokban, valamint a déli és a keleti szomszédságpolitikában részt vevő régiókban írtak alá. 1,7 milliárd EUR aláírására Ázsiában, Közép-Ázsiában, Latin-Amerikában és Dél-Afrikában került sor.[18]

[18] Mint fent megjegyeztük, ezen túlmenően két, a 2005–2006-as időszakban, a déli szomszédságban aláírt műveletet 2018 folyamán átcsoportosítottak a 2014–2020-as időszaki külső hitelezési megbízatás hatálya alá, összesen 150 millió EUR összegben. E két művelet nem szerepel az 1. táblázatban (a 2018-ban aláírt

2017-hez képest az EBB-finanszírozás teljes összege a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban 2018-ban valamelyest nőtt, főként a nyugat-balkáni tevékenységek felfutásának köszönhetően.

2. táblázat: Évente aláírt összegek nettó értéke és az aláírt összegek összesített nettó értéke a 2014–2020-as időszakra vonatkozó uniós megbízatás összeghatáraihoz képest (az (EU) 2018/412 határozattal módosított 466/2014/EU határozat)

Régió/év (millió EUR)	**2014 (2. f.é.)**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**Összesen 2014 (2. f.é.) – 2018**	**Felső összeghatár**	**Felhasználási arány**
Előcsatlakozási támogatásban részesülő országok	200	906	582	170	1 242	**3 100**	7 635	**41 %**
Földközi-tengeri országok	379	726	1 299	1 168	1 789*	**5 973**	11 170	**53 %**
*ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatás***				*612*	*325*	***937***	*2 300*	***41 %***
Keleti szomszédság és Oroszország	975	1 401	1 493	657	632	**5 158**	6 650	**78 %**
Ázsia	45	433	45	118	205	**846**	1 165	**73 %**
Közép-Ázsia	70	70	20	22		**182**	224	**81 %**
Latin-Amerika	219	468	319	371	347	**1 725**	2 694	**64 %**
Dél-Afrika		150		50	70	**270**	462	**58 %**
Összesen	**1 888**	**4 154**	**3 758**	**3 168**	**4 610***	**17 578**	**32 300**	**54 %**

** A déli szomszédságban 150 millió EUR összegben végrehajtott két művelettel együtt, amelyet korábbi megbízatásokból csoportosítottak át 2018-ban a 2014–2020-as időszakra vonatkozó külső hitelezési megbízatásba.*

*** Az ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatás a Nyugat-Balkán és a Földközi-tengeri országok régióit fedi.*

A külső hitelezési megbízatás keretében a 2014–2018-as időszakban aláírt műveletek összesített, törlések nélküli értéke 2018 végén mintegy 17,6 milliárd EUR összeget ért el. A külső hitelezési megbízatás összesített felhasználási aránya a nettó aláírt összegeket tekintve a teljes felső összeghatár 54 %-ának felelt meg.

Az uniós garancia legalacsonyabb felhasználási aránya az előcsatlakozási támogatásban részesülő országok régiójában figyelhető meg. Ez főként a törökországi EBB-műveletek méretének a 2016 óta fellépett politikai és gazdasági fejleményekre tekintettel történt

összegek áttekintése), de a 2. táblázat (a külső hitelezési megbízatás felső összeghatárainak kihasználása) számításaiban igen.

csökkentésével magyarázható. A legmagasabb felhasználási arányt, legalább is az aláírások szempontjából, Közép-Ázsiában és a keleti szomszédságban rögzítették.

Ami az (EU) 2018/412 módosító határozattal létrehozott ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatást illeti, az EBB 2018 végére annak 41 %-át már felhasználta.

A külső hitelezési megbízatás keretében végzett műveletek 2018-as ágazati megoszlását illetően az első helyen ezúttal is a magánszektor fejlesztésének finanszírozása terén közvetítőként eljáró helyi bankoknak nyújtott hitelkeretek állnak (33 %). A külső hitelezési megbízatás keretében végzett műveletek többsége azonban infrastrukturális beruházásokból áll, amelyek főként a közlekedési, az energetikai és a vízügyi/szennyvízkezelési ágazatban valósulnak meg.

3. táblázat: Az EBB 2018-ban, a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban aláírt, uniós garanciával fedezett finanszírozási műveleteinek ágazatok szerinti megoszlása

Ágazat/régió (millió EUR)	**Előcsatlakozási támogatásban részesülő országok**	**Földközi-tengeri országok (déli szomszédság)**	**Keleti szomszédság és Oroszország**	**Ázsia***	**Latin-Amerika**	**Dél-Afrika**	**Összesen**	***Állomá belü részese***
Hitelkeretek	260	970	155	–	–	70	1 455	33 %
Közlekedés	746	40	132	130	102	–	1 150	26 %
Energia	236	387	167	–	46	–	836	19 %
Vízügy, szennyvízkezelés	–	438	84	75	139	–	736	17 %
Ipar	–		56	–	–	–	56	1 %
Városfejlesztés	–	77	–	–	24	–	101	2 %
Vegyes infrastruktúra	–	52	–	–	–	–	52	1 %
Mezőgazdaság, halászat és erdőgazdálkodás	–	–	38	–	–	–	38	1 %
Szilárd hulladék	–	–	–	–	36	–	36	1 %
Összesen	**1 242**	**1 964**	**632**	**205**	**347**	**70**	**4 460**	**100 %**

** Ázsiába nem értendő bele Közép-Ázsia alrégió, ahol 2018-ban egyetlen műveletet sem írtak alá a külső hitelezési megbízatás keretében.*

3.3. AZ EBB-MŰVELETEK BECSÜLT EREDMÉNYEI

Tekintettel arra, hogy a külső hitelezési megbízatás keretében végrehajtott EBB-műveletek többsége infrastrukturális beruházások finanszírozására szolgál, amelyek befejezése jellemzően sok évet igényel, az uniós költségvetési garancia segítségével elért tényleges eredményekre és hatásokra vonatkozó adatok rendszerint csak jelentős időbeli eltolódással állnak rendelkezésre.

Az EBB finanszírozási műveleteinek várható hatását 2012 óta az „eredménymérési keret” segítségével értékeli. Az értékelés során a várt gazdasági, társadalmi és környezeti kimeneteleket előre jelző alap- és célértékek segítségével azonosítják az eredménymutatókat. A projekt életciklusa alatt végig figyelemmel kísérik az eredménymutatókhoz képest elért teljesítményt, és arról két alkalommal, közvetlen műveletek esetében a projekt lezárásakor és azt követően három évvel; magántőkealapok esetében a befektetési időszak végén és az alap futamidejének végén; közvetítőkön keresztül történő finanszírozás esetében pedig az allokációs időszak végén számolnak be.

Az eredménymérési keret alapján az EBB a projekteket három „pillér” szerint minősíti:

i. Az 1. pillér a projekt uniós és partnerországi prioritásokhoz való várt hozzájárulását és az EBB-megbízatás célkitűzései szerinti jogosultságát értékeli. A projekt várt *hatásai* szempontjából segít megismerni az EBB-beavatkozás logikáját.

ii. A 2. pillér a művelet minőségét és megfelelőségét értékeli a várt *outputok, kimenetelek és eredmények* alapján.

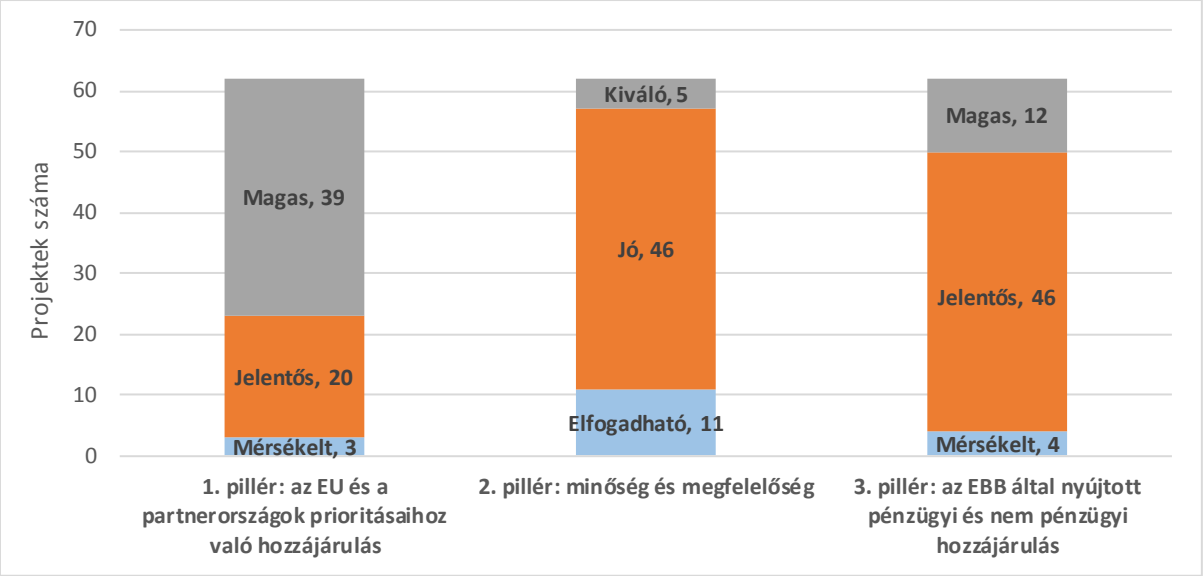
iii. A 3. pillér azt az EBB által a projekt számára nyújtott, várható pénzügyi és nem pénzügyi hozzájárulást (hozzáadott értéket) méri, amely a piaci alternatíván felül jelentkezik. Az EBB által a projekthez nyújtott *input* szintjén segít a beavatkozási logika értékelésében.

Ez a szakasz az EBB eredménymérési kereten alapuló becsléseiről számol be azon 62 projekt tekintetében, amelyekre vonatkozóan az első finanszírozási szerződést 2018-ban írták alá a külső hitelezési megbízatás és az EBB saját kockázatú eszközeinek keretében. Az EBB által jóváhagyott finanszírozás teljes összege e projektek tekintetében 7,2 milliárd EUR.

2018-ban az EBB a 62 új projektből 59 esetében legalább „jelentős” minősítést adott az 1. pillérben, ami azt jelzi, hogy azok összhangban állónak tekinthetők a külső hitelezési megbízatás célkitűzéseivel, jelentős mértékben hozzájárulnak a nemzeti fejlesztési célkitűzések vagy az uniós célkitűzések eléréséhez, valamint mérsékelt mértékben hozzájárulnak az egyéb célkitűzésekhez. 39 projekt kapott „magas” minősítést az EBB-től annak köszönhetően, hogy az uniós célkitűzésekhez és a nemzeti fejlesztési célkitűzések eléréséhez egyaránt nagy mértékben hozzájárult.

A 2. pillér szerinti értékelés főként a projekt megfelelőségén, valamint pénzügyi és gazdasági fenntarthatóságán alapul. A 2. pillérben az EBB öt új, 2018-ban aláírt projektre adott „kiváló” és 46 projektre „jó” minősítést, és az infrastrukturális projektek esetében az átlagos gazdasági megtérülési ráta 10 % és 15 % között volt. 11 projekt „elfogadható” minősítést kapott az EBB-től, gyakran a fölöttébb kockázatos környezet vagy a projektgazda hiányosságai miatt.

3. diagram: A külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban 2018-ban aláírt új műveletek EBB eredménymérési kerete szerinti minősítései pillérek szerint

A 3. pillérben az EBB a várt pénzügyi és nem pénzügyi hozzájárulására 58 projekt esetében adott „magas” vagy „jelentős” minősítést a helyi piacokon elérhetőnél hosszabb finanszírozási futamidőkre tekintettel.

Az EBB eredménymérési keretének érettebbé válásával fokozatosan elérhetővé válnak az egyes olyan műveletek tekintetében ténylegesen elért eredményekre vonatkozó adatok, amelyek esetében a várakozásokat az eredménymérési keret 2012-es elindítása után fogalmazták a keret segítségével. A 2018-as évet illetően az EBB kilenc hitelkeret tekintetében számolt be tényleges eredményekről – hat törökországi hitelkeretről, valamint egy-egy grúziai, libanoni és ukrajnai hitelkeretről van szó. E hitelkeretek alapján a partnerbankok összesen 5 740 hitel révén 1,52 milliárd EUR-t folyósítottak, és ebből 5 504 hitel kkv-khoz, 232 hitel pedig közepes piaci tőkeértékű vállalatokhoz került. Ez a hitelezés 235 000 munkahely fenntartását segítette a végső kedvezményezett országokban, nagyjából 40 %-ban közepes piaci tőkeértékű vállalatoknál. A végső kedvezményezetteknek nyújtott hitelek átlagos futamideje (a hitel mérete szerint súlyozva) 4,4 évet tett ki. A kedvezményezett vállalatoknál a foglalkoztatottak átlagos létszáma 41 fő volt.

3.4. AZ UNIÓS GARANCIA LEHÍVÁSA

2018-ban az EBB újabb tételeket hívott le az uniós garanciából a szíriai államkölcsönökkel összefüggő lejárt követelések miatt. 2012 és 2018 között az EBB által lehívott garancia teljes összege 421,2 millió EUR, ebből a 2018-ban lehívott összeg 55,6 millió EUR volt, a fennmaradó lehívható tőkeösszeg pedig 2018 végén 211,5 millió EUR volt.[19] A lejárt követelések behajtására irányuló erőfeszítések mindeddig nem jártak sikerrel. Az EBB intézkedett az érintett bíróságoknál, hogy megőrizze az EU követeléseit azokra az összegekre vonatkozóan, amelyekkel Szíria tartozik.

4. AZ EBB EGYÜTTMŰKÖDÉSE MÁS PARTNEREKKEL

4.1. EGYÜTTMŰKÖDÉS A BIZOTTSÁGGAL

A külső hitelezési megbízatással kapcsolatos kérdésekben az EBB és a Bizottság közötti együttműködésre a két intézmény közötti átfogóbb partnerség keretében kerül sor, többek között az Európai Stratégiai Beruházási Alapon (az EU-n belül), valamint a pénzügyi intézmények Unión kívüli és az Európai Fenntartható Fejlődési Alapban (EFFA) folyó fejlesztési tevékenységeit támogató vegyesfinanszírozási eszközökön keresztül.

Az EBB folytatja az EU vegyesfinanszírozási eszközeinek – azaz az uniós költségvetési forrásokból származó koncessziós finanszírozásnak – az igénybevételét, támogatva az EBB által finanszírozott projektek előkészítését és/vagy végrehajtását. 2018-ban 24, részben vagy egészben az uniós költségvetésből finanszírozott új vissza nem térítendő támogatást hagytak jóvá összesen 193 millió EUR értékben, amelyeket az EBB a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban hajt végre. Ezekből 43 millió EUR-t technikai segítségnyújtásra,

[19] A 2018. december 31-i állapot szerinti összegek euróban történő bemutatása kizárólag a tájékoztatást szolgálja. A lehívott garanciák egy része más pénznemben fennálló tartozásokat említ.

105 millió EUR-t vissza nem térítendő beruházási támogatásokra, 40 millió EUR-t kockázati tőkére, 5 millió EUR-t pedig kamattámogatásra különítettek el.

Az EBB emellett az EFFA keretében nyújtott új uniós garancia egyik végrehajtó partnere. A külső hitelezési megbízatás és az EFFA azonban meglehetősen eltérő termékekre, hitelfelvevőkre és földrajzi területekre irányul. Az EFFA például nem terjed ki a Nyugat-Balkánra, ugyanakkor Afrika nagy területei nem tartoznak a külső hitelezési megbízatás hatálya alá. Ezenfelül az EFFA keretében nyújtott uniós garanciákkal kapcsolatos döntéshozatali folyamat is eltér az EBB részére a külső hitelezési megbízatásra vonatkozóan előzetesen biztosított 7 éves garanciától.

A Bizottság 2018 júniusában a 2020 utáni Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközzel (NDICI) kapcsolatban javaslatot tett az EU-n kívüli beruházásokhoz nyújtott uniós költségvetési garanciák biztosításának átalakítására.[20] A 2020 utáni időszakra javasolt megközelítés a „nyitott struktúra" elképzelésén alapul, amelynek keretében az EBB továbbra is fontos partner maradna az EU-n kívüli fenntartható fejlesztést támogató beruházások finanszírozása terén, de több másik pénzügyi intézmény is jogosult lenne uniós garanciák igénybevételére.[21] Az NDICI határozottabb szakpolitikai irányítást irányoz elő az EU részéről, és megerősített koordinációt vesz tervbe a végrehajtó partnerként működő pénzügyi intézményekkel. Amint az Európai Parlament és a Tanács elkezdte az NDICI-javaslat vizsgálatát, a Bizottság és az EBB között nyomon követő technikai megbeszélések folytak, amelyek segítettek meghatározni az EU által az EBB-nek nyújtható 2020 utáni garanciák kialakításának alternatíváit.

4.2. EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ EURÓPAI OMBUDSMANNAL

Az EBB és az európai ombudsman között aláírt egyetértési megállapodás lefekteti az EBB kétlépcsős panaszkezelési mechanizmusának alapjait. A panaszokat először az EBB belső panaszkezelési mechanizmusának keretében kezelik, mielőtt adott esetben sor kerülne azok ombudsman általi vizsgálatára. Az EBB 2018 novemberében frissítette a panaszkezelési mechanizmusra vonatkozó politikáját.[22]

2018 folyamán az ombudsman nem jelentett be és nem zárt le panaszt az EBB által a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban folytatott tevékenységekkel kapcsolatban.

Ami az EBB panaszkezelési mechanizmusának belső szakaszát illeti, a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban a projektekkel kapcsolatban regisztrált új panaszok száma a 2017. évi 14-ről 2018-ban 19-re emelkedett. Ezekből 12 környezeti és szociális kérdésekhez, 5 a projektgazdák által végzett beszerzéshez, 2 pedig az EBB saját beszerzéséhez (tanácsadási szolgáltatások) kapcsolódott. Ugyanezen év alatt, azaz 2018-ban az EBB panaszkezelési mechanizmusa 17 ügyet zárt le a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban: Bosznia-Hercegovinában 4, Egyiptomban 1, Grúziában 4, Jordániában

[20] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz létrehozásáról, COM(2018) 460 final, 2018. június 14.

[21] Lásd még „Az Európai Unión kívüli beruházások hatékonyabb pénzügyi struktúrájának létrehozása felé vezető út" című, 2018. szeptember 12-i közleményt, COM(2018) 644 final.

[22] http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm

1, Marokkóban 1 és Szerbiában 6 ügyet. Ezen EBB panaszkezelési mechanizmusa által kezelt panaszok eredménye a következőképpen alakult: „nem megalapozott állítások” – 11, „békés megoldás” – 1, „megalapozott állítások” – 2 és „ajánlás meghatározott területek javítására” – 3.

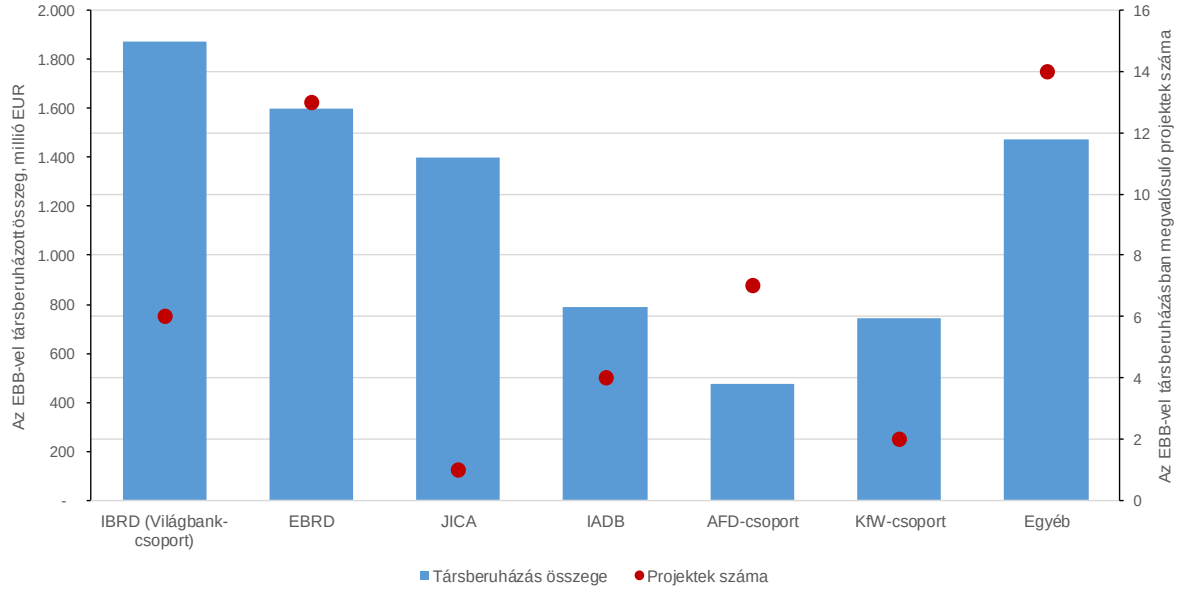
4.3. EGYÜTTMŰKÖDÉS A NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEKKEL

Az EBB által más nemzetközi pénzügyi intézményekkel és az uniós tagállamok fejlesztésfinanszírozási intézményeivel folytatott együttműködés az intézményi ügyekről és időszerű kérdésekről folytatott párbeszéden át a műveletek társfinanszírozásáig és az érintett technikai munka megosztásáig terjed.

Az EBB és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) 2018-ban 13 projektet társfinanszírozott az EU-n kívül, ami az eddigi legnagyobb éves szám. Hét projektet társfinanszíroztak az AFD-csoporttal (Franciaország), kettőt pedig a KfW-csoporttal (Németország). Továbbá 6 projektet társfinanszíroztak a Világbank-csoport részét alkotó Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (IBRD), köztük a TANAP csővezetéket és a bogotai fenntartható közlekedési projektet. Az utóbbi projekt és három másik projekt esetében az Amerika-közi Fejlesztési Bank (IADB) is társfinanszírozást nyújtott. Ezen túlmenően 2018-ban egy fontos társberuházásra került sor a Japán Nemzetközi Együttműködési Ügynökséggel a Boszporusz-alagút B. részletéhez kapcsolódó műveletet illetően Törökországban.

Az EBB, az AFD és a KfW a kölcsönös bizalomra vonatkozó kezdeményezés (MRI) keretében is folytatták szoros együttműködésüket. A 2013-ban útjára indított MRI a társfinanszírozási támogatás kedvezményezettekhez való eljuttatását egyszerűsíti és könnyíti meg a három partner egyikére támaszkodva, amely a projekttel összefüggő bizonyos feladatokat – például a projekt átvilágításának vagy a beszerzések felügyeletének egyes részeit – illetően vállalja a vezető finanszírozó szerepét. Az MRI partnerek vezető- és döntéshozó testületei megismerték az egyéb intézmények által készített dokumentumokat, és felhasználják azokat a saját döntéshozatali eljárásaikban. Összességében 2018 végéig a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban 37 olyan projektet társfinanszíroztak az AFD-csoporttal és/vagy a KfW-csoporttal, amelyre vonatkozóan az EBB a jelenlegi külső hitelezési megbízatás keretében (2014 közepe óta) írt alá szerződést, és ezekből 10-re terjedt ki a kölcsönös bizalomra vonatkozó kezdeményezés.

4. diagram: A nemzetközi pénzügyi intézmények és a fejlesztésfinanszírozási intézmények társfinanszírozása a 2018-ban aláírt EBB-projekteknél

Megjegyzés: A más nemzetközi pénzügyi intézmények és fejlesztésfinanszírozási intézmények által a társfinanszírozás keretében befektetendő összegek csak indikatív jellegűek, és a projektfejlesztés korai szakaszaiban végzett becsléseken alapulnak.